

Posudek oponenta habilitační práce

Masarykova univerzita

Fakulta

Filozofická

Habilitační obor

Lingvistika konkrétních jazyků (románské jazyky)

Uchazeč

Mgr. Jana Veselá, Ph.D.

Pracoviště

Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě

Habilitační práce

El elemento español *se* y sus valores

Oponent

Prof. PhDr. Stanislav Kavka, Ph.D., CSc.

Pracoviště

Ostravská univerzita v Ostravě

Po prvním prolistování předložené habilitační práce čítající 316 stran jsem nabyt přesvědčení, že stojí za to, abych se jí věnoval daleko podrobněji. Přiznávám, že dalším důvodem k důkladnému studiu byla moje obeznámenost s dlouholetou pedagogickou a badatelskou prací autorky. Znáám její odborné příspěvky ze syntaxe a morfologie španělštiny, a měl jsem to potěšení číst její doktorskou disertaci zabývající se pluralitou norem ve španělštině. Osobně jsem rád, že nynější předložená velká studie je tématicky odlišná od obsahu dřívější disertace; tato skutečnost ukazuje na fakt, že autorka rozšiřuje okruh svého badatelského zájmu, a lze si jen přát, aby ve svém úsilí nepolevila.

Studie se v podstatě člení na dvě části: kapitoly 1-3 pokrývají první část, kapitoly 4-8 pak část druhou, praktickou. Na první pohled jakési tradiční dělení. Nicméně, vážím si snahy o neustálou komplexnost pohledu.

Autorka pojednává o statutu „elementu“ *se* na základě různých přístupů, totiž z hledisek různých lingvistických škol a směrů, počínaje tradiční gramatikou a konče textovou analýzou (angl.: text analysis). Vychází přitom ze tří základních pojmů, totiž *categoría*, *función* a *valor*, se kterými průběžně pracuje, při aplikaci formálního, funkčního a sémantického kritéria. Také čtenáři předkládá definice elementu *se* a jeho alomorfy, vycházejíc ze čtyř reprezentativních slovníků (viz. jejich názvy na s.13). Dále chronologicky shrnuje koncepce významných španělských a hispanoamerických gramatiků; jak lze očekávat, tyto se ne vždy shodují, zejména terminologicky, a tedy my musíme rádi uvítat, že autorka dospívá k vlastní klasifikaci. Třetí kapitolu, již se uzavírá tzv. teoretická část práce, považuji za nejvýznamnější. Je rozdělena do pěti podkapitol, které odpovídají jednotlivým gramatickým významům (tj. *valores*) zkoumaného jevu. Autentické příklady k ilustraci čerpá autorka z devíti románů, převážně současných.

Dvě kapitoly druhé, totiž praktické části práce vycházejí ze slovníku CLAVE, respektive porovnávají CLAVE s DEA. Autorka zdůvodňuje, proč si vybrala v první řadě právě slovník CLAVE: tento totiž zaznamenává skutečně nejnovější stav španělského lexika, včetně neologismů, a zachycuje i frekvenci užití jednotlivých významů. A pokud jde o porovnávání slovníků, autorka poukazuje hlavně na významné disproporce mezi nimi, totiž v kategorii pronominálních sloves nemajících dneska už oporu ve slovesech nepronominálních, neboť

tyto neexistují; dlužno poznamenat, ke cti autorky, že ona nejen na tyto rozdíly poukazuje, ale fundovaně je podrobně analyzuje. Nicméně, v kapitolách dalších se autorka věnuje slovesům nepronominálním užitým jako tranzitivní, k nimž paralelně existují slovesa pronominální, avšak s odlišným významem, a dále se speciálně zabývá poměrně vzácnými případy, totiž kdy netranzitivní nepronominální slovesa korespondují se slovesy pronominálními lišícími se významem. V další kapitole, tj. osmé, autorka shrnuje výsledky předchozích zjištění. Myslím, že i na tomto místě můžeme poukázat na autorčinu schopnost vidět detaily a nepomíjet je ani při jistém zobecnění. Ale abychom nezapomněli na úplně poslední kapitolu, která zasahuje do oblasti frazeologie. Autorka zde pojednává o *locuciones*, ve kterých se vyskytuje element *se* v pronominálních slovesech. Jak autorka dokládá příklady, jejich formální struktura je poměrně heterogenní.

Jaký je tedy přínos práce dr. Veselé? Stručně řečeno, je to komplexnost zpracování tématu. Jak lingvisté-hispanisté vědí, o tématu, tedy elementu *se* bylo už sepsáno hodně stran, ale (pokud vím) dosud ještě nikdy v takové šíři, s jakou nám je předkládá autorka. Za klad je třeba považovat i tu skutečnost, že se v práci čtenář dovídá hlavně o tom, co mu slibuje titul, tj. ... *se y sus valores*. Úvahy sémantické jsou totiž vskutku zdařilé. A osobně si vážím toho, možná na rozdíl od mladých jazykovědců, že autorka přesvědčivě ukázala na polyfunkčnost elementu *se* v synchronním pohledu aplikací právě strukturalistických a funkcionalistických kritérií. Rád dodávám, že autorka prokázala hlubokou znalost problematiky, schopnost dedukce, a v neposlední řadě cit pro systemizaci materiálu a hlavně cítění opravdového lingvisty, který, jak kdysi řekl Bloomfield, má nadání „wondering at things that other people take for granted“.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce

1. S odkazem na obsah 5. kapitoly – nestálo by za úvahu porovnání i s dalšími slovníky, které autorka používala?

Závěr

Habilitační práce dr. Jany Veselé „El elemento español *se y sus valores*“ **splňuje** požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Lingvistika konkrétních jazyků (románské jazyky).

Doporučuji, aby habilitační řízení paní dr. Veselé pokračovalo.

V Paskově 5. května 2011

Prof. PhDr. Stanislav Kavka, PhD., CSc.